

Köszöntő

Terts István ny. egyetemi docens 70. születésnapjára

„Ez jó mulatság, férfi munka volt!”
(Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban)

Hogy miért is volt jó? Mert valóban köszönettel tartozunk az életnek: élvezet, „áld(om)ás” volt vele együtt dolgozni. Persze nem csupán a könyvtárban támadhatnak ilyen gondolataink, amely különben számára tényleg a lehető legjobb hely a világon, hanem az egyetemen általában is. Különösen olyankor, amikor a régi szép időkre emlékezünk. Mégpedig egy születésnap alkalmából.

Terts István 1948. január 14-én született Budapesten. Egyetemi tanulmányaival 1972-ben végzett általános és alkalmazott nyelvészet szakos előadói, valamint német nyelv és irodalom szakos középiskolai tanári szakon (ELTE BTK). Felsőéves egyetemistaként, majd azután is néhány évig – a Fiala Nyelvészek Munkaközösségének tagjaként – közreműködött az MTA Nyelvtudományi Intézetének az anyanyelvi nevelés megújítását célzó kísérleti kutatásaiban.

1974-ben nyelvtudományból bölcsészdoktori címet, majd 1996-ban PhD-fokozatot szerzett (KLTE). 1972-től állt munkaviszonyban. Rövid ideig az MTA Nyelvtudományi Intézetének, majd 1973 és 1977 között a debreceni KLTE BTK Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének szerződéses tudományos segédmunkatársa volt, ahol (valamint a Német Tanszéken) nagy óraszámokban sok tantárgyat is oktatott.

1977-től 1982-ig a Pannónia Szinkronstúdió nyelvi lektoraként dolgozott. Emellett vendégelőadóként néhány évig az ELTE BTK Általános Germanisztikai Tanszékén is tanított. 1982 és 1989 között a Belkereskedelmi Minisztérium nyelvviskolójában oktatott némettanárként.

1988-tól a pécsi egyetemi (JPTE/PTE) tanszék külső, 1989-től pedig már főállású oktatója (adjunktusként, majd docensként). Oktatásban töltött 40 évével 2012-ben nyugállományba vonult.

Pécsett oktatott tantárgyai igen nagy sokszínűségről tanúskodnak: a *Bevezetés a nyelvtudományba*, *A nyelvtudomány története*, *A világ nyelvei*, *Magyar hangtan*, *Magyar alaktan*, *Nyelvtipológia* c. (tantervileg kötelező) kurzusai mellett többféle germanisztikai jellegű órát is ellátott (angol nyelvtörténetet, német nyelvészeti témákat, svédet és jiddist), valamint összehasonlító romanisztikai kurzust is tartott. Átöktatással többször tanított karunk angol, német, francia és latin szakán is, s rendszeresen voltak lektorátusi nyelvórái is. Néhány évig mellékállásban oktatott a Debreceni Egyetem német szakán és egyetemünk szekszárdi főiskolai karának magyar szakán is, valamint fél évig tagja volt a miskolci (magán) bölcsészegyetem induló tanári karának (szerveződő német tanszékének) is.

Sokoldalúságával is kiemelkedő oktatómunkája mögött gazdag nyelvtudás (német, angol, svéd, latin, francia, orosz) és kiterjedt szakirodalmi olvasottságon alapuló széles körű egyéb nyelvismeret, sok nyelvre kiterjedő érdeklődés, a filológiai pontosság mindenkor igénybe állott hiteles szakmai háttérként. Ekként különleges megbecsülésnek, közszeretnek örvendhetett magyar, hungarológia és idegen nyelv szakos hallgatóink körében (mind nappali, mind levelező tagozaton), s említett kivételes nyelvi, nyelvészeti, nyelvészettörténeti tájékozottságán, valamint élvezetes, közvetlen hangú előadói stílusán, szemléletes ismeretközvetítésén túl ezt közismerten könyvbaráti magatartásával is kiérdemelte: valóban mindent megtett azért, hogy szakirodalmi olvasottságra nevelje hallgatóit: ebben egyrészt személyes példát mutatott, másrészt fáradságos áldozatok árán, könyvek tömegének szállításával is konkrét értelemben ellátta tanítványait célirányosan gyakorlatias, a tanári hivatás minden-

napjaiban jól hasznosítható olvasnivalóval. Rendkívül sokszínű kurzuskínálatot nyújtott hallgatóinknak tanévről tanévre (mind a kötelező, mind a teljesen szabadon választható tárgyak körében).

Alapvetően könyvszeretetével függ össze az a gondoskodás is, amellyel a tanszékhez kapcsolódó nyelvészeti szakkönyvtár fejlesztéséért sokat tett kezdettől fogva máig: idekerülésekor szakértelemmel fölmérte a könyvállományt, s részletes javaslatot tett a kívánatos fejlesztés irányaira, majd pedig mindvégig gondosan figyelemmel kísérte a gyarapítást, sőt annak folyamatosan aktív előmozdítója volt.

Az oktatás megújításának ügye iránt kitüntetten tanúsított elkötelezettség munkásságában szervesen összekapcsolódott könyvtárfejlesztői és tudományos tevékenységével. Népszerűvé vált könyvet írt (*A nyelvész szóra bírja a nyelvet*), ismeretterjesztő és tudományos könyveket szerkesztett (*Egy magyar idegenvezető Babel tornyában* – Lénárd Sándor írásaiból; *A folyton megújuló nyelvészet* – Szépe György írásaiból), számos szakkikket és könyvismertetést publikált, igen sok szakkönyvet és szakkikket fordított, sok kötet létrejöttében segédkezett szerkesztőként, segéd- vagy kontrollszerkesztőként, s a tanárképzést és –továbbképzést szolgáló anyagok összeállításában is közreműködött. Miként újabban a *Modern Nyelvoktatás* is erről tanúskodik, egyik különösen kedvelt, rendkívül igényesen művelt műfaja a nyelvészeti olvasónapló.

A nyelvész szóra bírja a nyelvet c. könyve (1976) óta így is fogalmazhatunk: „a tanár szóra bírja a diákot.” Terts István tanár úr tehát igen sokoldalú tanáregyéniség, akinek empátiájára, lelkes nyitottságára, egyénített tutori segítségére kiváltképpen érdeklődő, a tanulmányokban igazán elmélyedni kívánó hallgatóink mindig is bizvást számíthattak. Mesterünk, Szépe György a következő megfogalmazásban adott róla tömör definíciót: „a nyelvészet történetének bizonyára legkiválóbb hazai ismerője.” Frappáns volt a szintén tőle származó jellemzés is: „Ő egy morgó angyal.” Mert még a zsörtölődésből is a tenni vágyó szeretet hallatszott ki.

Nyugdíjazása óta már csak ritkán találkozunk, de fel-felhívjuk egymást, s olyankor a jelen történésein túl általában a tűnt idők egyes emlékfoszlányait is felidézzük. Régi szép idők? Igen, daliás idők, valamilyen aranykor, virágkor, amikor csillogó tekintetektől kísérve igazán jó kedvvel közösen munkálkodhattunk először a szellem kísérletező szabadságát ígérő egyetemi átmenet éveiben, majd az ezredfordulón kiteljesedő magyar mint idegen nyelv tanárszak sikerélményekben gazdag tanéveiben.

Néha megelevenedik előttünk a hajdani folyosó: étellel, pénteki nyüzsgéssel telik meg, lelkes nappalisok, levelezők, doktoranduszok jönnek-mennek, itt óráról tódulnak ki, ott órára be, várakoznak egy-egy ajtónál, amott körülveszik Szépe tanár urat, emitt éppen Terts tanár úr osztogat könyveket, beleszippantanak az ódon vagy friss betűillatokba, a zsidobongásban guruló bőröndöket és szapora lépteket is hallani, majd minden elcsitul, még egy suhanó belibbenés után mosolyogva csukódik a tantermi ajtó...

Legemlékezetesebben lelkes tanítványai között éppen a magyar mint idegen nyelv szak nappali és levelező tagozatos hallgatói kitüntetett helyre kerültek: megkülönböztetett szeretettel viseltetett irántuk, ők pedig valósággal el voltak bűvölve tőle. A szak mára sajnálatosan méltatlanul alakult sorsát látva különösen kellemes visszaidézni az egykori képzés magas színvonalát.

Ezt a kötetünket tehát a minden tiszteletünket megérdemlő *Terts István* tanár úrnak ajánljuk 70. születésnapjára. Előzetes és egyben mégis utólagos köszöntésül: e 2017. évi számunk szerkesztése még a születésnap előtt lezárult, ám megjelenése csak a születésnap után várható. Ismerjük azonban Ünnepeletünket annyira, hogy még ezt a késlekedő elsietést sem veszi rossz néven... Isten éltesen, Pista!

SZÜCS TIBOR

I. A MAGYAR MINT IDEGEN NYELV